

N:o 57.

Af Herr Hjerta: Angående ändring af 8 Kap. 1 § och 9 Kap. 1 § Giftermåls-balken.

Vid 1862—1863 årens riksdag väckte jag hos Vällofliga Borgare-Ståndet förslag till ändring i 8 Kap. 1 § Giftermåls-balken, sådant detta lagrum lyder i Kongl. Förordningen den 13 Juli 1818 samt i 9 Kapitlet 1 § af samma balk, för afhjelpande af de missförhållanden och olyckor, som inom det enskilda lifvet ofta uppstå i äktenskapen i följd af mannens oinskränkta målsmansrätt öfver hustrun, och hvilka under nu gällande lag icke, eller åtminstone högst ofullständigt, kunna förekommas.

Det torde knappt behövas här åberopa exempel från de otaliga fall, då mannens rätt att svara för hustrun och efter godtycke förfara äfven med den egendom, som hon kan hafva vid äktenskapets ingående medfört i boet, ledd till de mest beklagansvärda följder eller af det tyranni hvarmed denna mannens magt ofta missbrukas inom de obildade klasserna; allt detta är tillräckligt känt af den dagliga erfarenheten.

Det synes då vara grymt handladt af lagstiftaren emot qvinnan, att icke lemna henne någon utväg för henne att rädda något af hvad hon antingen medfört i boet eller kan hafva genom sin egen idoghet i något särskildt yrke under äktenskapet förvärfvat, undan en obetänksam eller slösaktig makes förstörande lättsinnighet, och af verkligt behof påkalladt att häruti erhålla en förändring.

Detta erkändes ock af Lag-Utskottet vid 1862—63 årens riksdag, som i sitt betänkande N:o 79 förklarade sig anse mitt förslag till inskränkning i mannens målsmanskap öfver hustrun "förtjent af synnerlig uppmärksamhet". I anseende till åtskilliga formella eller, så att säga, juridiska svårigheter, fann Utskottet sig icke kunna tillstyrka motionens antagande i dess ursprungliga skick, men föreslog en annan redaktion, som jemväl bifölls i Vällofliga Borgare-Ståndet och Hedervärda Bonde-Ståndet, men afslogs hos Höglöflige Ridderskapet och Adeln och Högvördiga Preste-Ståndet.

Detta ger mig anledning att nu upptaga såsom min motion Lag-Utskottets nämnda förslag, med undantag blott af ett moment deri, hvarigenom Ut-

skottet föreslagit, att der mannens målsmanskap genom förord blifvit inskränkt, Rätten skall låta kungörelse derom i allmänna tidningarne införas. — Det inses lätt, att så snart det i lag är förutsatt, att undantag ifrån stadgandet om mannens oinskränkta målsmanskap kan ega rum, och hvarje sådant fall, lika som i allmänhet hvarje äktenskapsförord måste hos Rätten anmälas, så må det bero på den, som ingår affärsförbindelser med en gift man, under beräkning att kunna, i händelse af behof, hålla sig till den förmögenhet dennes hustru medfört i boet, så må det skäligen kunna antagas vara en sådan persons ensak, att förskaffa sig sjelf eller begära ett bevis att mannens målsmanskap icke är inskränkt genom äktenskapsförord, innan han inlåter sig med honom. Till något vidare preventift skydd i detta hänseende, eller att göra all omtanke af den enskilde öfverflödig, kan lagstiftaren icke vara förbunden.

På denna grund tillåter jag mig således att enligt Lag-Utskottets betänkande N:o 79 vid förutnämnda riksdag, och med nyssnämnda undantag, föreslå följande förändrade lydelse i giftermåls-balken, nemligen:

8 Kapitlet § 1.

Vilja man och qvinna, eller der hon under giftoman står, giftoman å hennes vägnar, göra äktenskapsförord; då skola de det skriftligen och med två vittnen upprätta, innan vigsel sker. Förord må göras om makarnes giftorätt, så ock om inskränkning i den rätt mannen, såsom hustruns målsman, tillkommer öfver sådan egendom, deri han ej eger giftorätt. Ej må förord göras till förfång för dem, som bättre rätt till egendomen å den tid hafva. Äktenskapsförord skall öppet ingifvas till Rätten i den ort, der makarne hafva sitt bo och hemvist, eller sätta sig neder att bo, i staden inom åttonde dagen och på landet å nästa ting sedan vigsel skett och låte Rätten det i protokollet införas. Är vigsel å annan ort förrättad, och kan förthy den lagföljd ej ske, som nu föreskrifven är, då skall förord inom sagde tid hos rätten i vigningsorten företes, och varde det, då makarne till boningsorten kommit, sist inom en månad i stad, och å landet vid det ting, som näst efter tre månader infaller, till rätter domstol ingifvet, med bevis af Rätten i vigningsorten, att det der förededt varit. Är ej med förord så förfaret, som nu sagdt är, vare det kraftlöst. Hvar som begär, ege att hos Rätten undfå del af äktenskapsförord.

9 Kapitlet § 1.

Sedan man och qvinna sammanvigde äro, då är han hennes rätte målsman, och eger söka och svara för henne, der ej genom äktenskapsförord blifvit annorlunda bestämdt. Hustrun följer ock mannens stånd och vilkor.

Är genom äktenskapsförord viss egendom från mannens målsmanskap undantagen, och vill ej hustrun sjelf samma egendom förvalta eller är hon ej dertill lämplig; förordne Rätten god man att förvaltningen öfvertaga.

Det synes åtminstone mig otvifvelaktigt, att de här befintliga föreskrifter, i afseende på anmälan hos vederbörlig domstol af äktenskapsförord och dess tillhandahållande af Rätten åt hvem det åstundas, innefattar tillräckliga försigtighetsmått till skydd för tredje person, som sjelf vill försäkra sig om huruvida undantag från mannens målsmanskap är gjordt, samt att således ett vidsträcktare offentliggörande, som för den äktenskap ingående hustrun och hennes familj måste vara pinsamt och för mannen ofta nog kunde anses kränkande, ingalunda är af behovvet påkalladt, men stundom kunde tillbakahålla utöfvandet af en väl behöflig, och framdeles mången gång för båda makarne välgörande omtänksamhet.

Stockholm den 24 Januari 1867.

L. J. Hjerta.

N:o 58.

Åf Herr Indebetou: Derom att arfvodena för den vid Riksdagen anställda kanslipersonalen måtte bestämmas till visst belopp, utan afseende å den längre eller kortare tid riksdagen kommer att fortgå.

Det är utan tvifvel en önskan, som delas af Riksdagens fleste ledamöter, att, sedan vi nu erhållit årliga riksdagar, dessa ej må blifva alltför långvariga, utan om möjligt kunna afslutas inom den tid, som i Riksdags-ordningen förutsättes, eller på fyra månader.

Det